

RAPORT DE EXPERTIZĂ

la proiectului Legii privind interpretarea unei sintagme din art.60 alin.(3) al Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158 din 04.07.2008

(înregistrat în Parlament cu numărul 193 din 13 Mai 2015)

În temeiul Concepției de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.373-XVI din 29 decembrie 2005, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției prezintă raportul de expertiză a vulnerabilității proiectului Legii privind interpretarea unei sintagme din art.60 alin.(3) al Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158 din 04.07.2008 prin prisma drepturilor omului.

Evaluarea generală

1. Autorul proiectului este un grup de deputați în Parlament, ceea ce corespunde art. 73 din Constituție și art. 44 din Regulamentul Parlamentului.

2. Categoria actului legislativ propus este lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-11, 27, 35 și 39 din Legea privind actele legislative, nr.780-XV din 27.12.2001.

În conformitate cu prevederile art.44 alin.(2) din Legea privind actele legislative nr.780/2001, actele legislative altele decât cele de la alin.(1) sînt interpretate de Parlament prin acte legislative de aceeași forță sau de o forță juridică superioară. Pornind de la faptul, că Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158/2008 este o lege organică, la fel și legea de interpretare, supusă expertizării, este lege organică.

3. Scopul actului (potrivit proiectului și/sau notei informative). Potrivit notei informative, proiectul legii are ca scop interpretarea oficială a sintagmei „în modul stabilit de lege” din art.60 alin.(3) al Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158 din 04.07.2008 pentru aplicarea uniformă și corectă a prevederilor acestei norme. În speță, autorii doresc să explice modalitatea de contestare a actelor administrative cu caracter individual privind sancționarea disciplinară a funcționarului public, care se atacă în instanța de contencios administrativ doar cu condiția că a fost respectată procedura depunerii și examinării cererii prealabile în modul stabilit de art.14 și art.15 din Legea contenciosului administrativ nr.793/2000.

4. Nota informativă a proiectului de act legislativ supus expertizei nu conține o argumentare suficientă a promovării proiectului. Deși intenția autorului este expusă clar și argumentat în nota informativă ce însoțește proiectul de lege, notăm că nota informativă nu conține toate elementele unei fundamentări necesare proiectului de act legislativ, așa cum prevede art.20 din Legea privind actele legislative nr.780/2001.

Reieșind din importanța proiectului de lege, notăm că acesta urma să fie transmis spre avizare tuturor instituțiilor publice interesate, în mod special Ministerului Justiției și Curții Supreme de Justiție, să fie supus consultărilor publice cu societatea civilă, pentru formularea recomandărilor, iar, în final, avizele, sinteza recomandărilor recepționate urmau să fie anexate la dosarul de însoțire a variantei finale a

proiectului de act legislativ.

De remarcat că, dosarul de însoțire trebuia să conțină și Tabelul de concordanță privind compatibilitatea proiectului de act legislativ cu legislația comunitară și Declarația de compatibilitate. Din lipsa informațiilor în nota informativă, nu cunoaștem dacă autorul a realizat sau nu aceste cerințele legale.

Ca remarcă menționăm că toate aceste cerințe sunt expres prevăzute în Legea privind actele legislative nr.780-XV din 27.12.2001, Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea 797-XIII din 02.04.1996, Hotărârea Guvernului nr.190 din 21.02.2007.

Totodată, nota informativă la proiectul de lege nu corespunde exigențelor art.22 din Legea nr.780/2001, care prevăd că pentru evaluarea proiectului de act legislativ se efectuează mai multe expertize, or în speță se impunea expertiza juridică și anticorupție.

Rezumînd cele constatate mai sus, subliniem faptul că, în lipsa tuturor actelor necesare pentru înaintarea inițiativei legislative, întreg procesul legislativ este perturbat și, drept consecință, Parlamentul nu dispune de tot setul de documente necesare pentru a-și îndeplini eficient sarcina sa legislativă. Or, nota informativă și documentele necesare a fi anexate la dosar, cum ar fi avizele ministerelor și altor autorități de specialitate, declarația de compatibilitate a proiectului cu legislația UE, tabelul de concordanță a consultărilor cu societatea civilă, sinteza recomandărilor, expertizele, etc., sunt tot atît de importante ca și proiectul de lege, pentru ca societatea și deputații să cunoască domeniul propus reglementărilor și să ia o decizie în cunoștință de cauză.

5. Sfera de reglementare a proiectului corespunde următoarelor domenii/drepturi:

Drepturi si libertăți individuale:

Dreptul la apărare (art.26 din Constituția RM)

Drepturi garanții:

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică la restabilirea dreptului încălcat în declarații (art. 53 din Constituția RM)

Dreptul la acces liber la justiție (art. 20 din Constituția RM)

Evaluarea de fond a proiectului

6. Respectarea principiului transparenței este asigurată insuficient. După cum am notat mai sus, nu am identificat sinteza recomandărilor din partea societății civile în rezultatul consultărilor publice organizate de autori - deputații în Parlament. Or, potrivit art.12 alin.(6) din Legea nr.239/2008, proiectul de decizie se transmite spre examinare autorității competente împreună cu sinteza recomandărilor.

În ce privește examinarea proiectului de act legislativ supus expertizei în Parlament, acesta este plasat pe site-ul Parlamentului, fiind înregistrat pe data de 13.05.2015. În contextul în care proiectul de lege pînă în prezent nu a fost examinat de Plenul Parlamentului, considerăm că în cadrul Forului Legislativ este respectat principiul transparenței procesului legislativ și principiile de cooperare cu societatea civilă, iar cetățenii, organizațiile și alți subiecți interesați au posibilitatea de a-și exprima opiniile asupra conținutului documentului.

Totodată, reiterăm că lipsa unui șir de documente importante la proiectul de lege, cum ar fi avizele instituțiilor publice, rezultatele consultațiilor publice, Tabelul de concordanță privind compatibilitatea proiectului de act legislativ cu legislația comunitară și Declarația de compatibilitate etc., face ca accesul la informație să fie limitat și, prin urmare, aduce atingere dreptului persoanelor la informare corectă.

7. Respectarea principiului participării este asigurată insuficient. Din lipsa informațiilor și neidentificarea sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, putem conchide că

societatea civilă, pînă la înregistrarea proiectului de lege în Parlament, nu a participat la elaborarea și examinarea acestuia.

Totuși, din moment ce proiectul de lege a fost plasat pe pagina web a Parlamentului, societatea civilă are posibilitatea de a participa la examinarea acestuia și de a face recomandări. În conformitate cu prevederile art. 49/1 din Regulamentul Parlamentului, comisia permanentă sesizată în fond asigură consultarea publică a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative cu părțile interesate prin organizarea de dezbateri și audieri publice, prin intermediul altor proceduri de consultare stabilite de legislația cu privire la transparența în procesul decizional. Totodată, comisia permanentă sesizată în fond dispune plasarea, conform legii, pe web-site-ul Parlamentului a sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, în scopul asigurării transparenței în procesul decizional.

8. Respectarea principiului responsabilizării este asigurată insuficient. Proiectul de lege nu conține prevederi exprese ce se referă la posibilitatea persoanelor de a solicita de la autoritățile publice oferirea de argumente și de explicații pentru justificarea deciziilor și acțiunilor, precum și la posibilitatea persoanelor de a aplica o sancțiune autorităților publice pentru performanțe slabe.

9. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ normelor constituționale. Proiectul/actul normativ este conform parțial Constituției. Reieșind din scopurile trasate de autori, prevederile din proiect dezvoltă normele constituționale cuprinse în art.53 alin.(1) din Constituție, potrivit căruia persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei. În același timp, prevederile proiectului au tangențe cu mai multe drepturi consfințite în Constituția Republicii Moldova, precum accesul liber la justiție (art.20) și dreptul la apărare (art.26).

În conformitate cu Constituția, dreptul de interpretare oficială a legilor adoptate îi revine Parlamentului. Astfel, potrivit art.66 lit.c) din Constituție, una din atribuțiile de bază ale Parlamentului, ca organ reprezentativ suprem și legislativ, este interpretarea legilor și asigurarea unității reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării. Norma constituțională este dezvoltată de legea privind actele legislative, care în art.43 alin.(2) stipulează că interpretarea oficială a actelor legislative altele decît cele de la alin.(1) ține de competența exclusivă a Parlamentului.

În contextul dat menționăm că legea de interpretare, supusă expertizării, presupune potențiale pericole asupra securității raporturilor juridice, întrucît această lege de interpretare poate avea caracter retroactiv. Acest fapt este statuat în jurisprudența Curții Constituționale și-n teoria contemporană a dreptului. Mai detaliat despre aceste potențiale pericole și retroactivitatea legii de interpretare ne vom expune în punctele de mai jos.

10. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ legislației corelative. Proiectul/actul normativ nu este conform legislației corelative. Trebuie de pornit de la faptul că prevederea "în modul stabilit de lege" din art.60 alin.(3) a Legii nr.158/2008, fiind o normă de trimitere, face referire la normele de procedură existente în alte acte legislative, precum Legea contenciosului administrativ, Codul de procedură civilă, Codul muncii.

Potrivit art.60 alin.(3) din Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158 din 04.07.2008, actul administrativ de sancționare disciplinară poate fi atacat de către funcționarul public în instanța de contencios administrativ în modul stabilit de lege. În acest sens, Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 prevede în art.14 alin.(1), art.15 și art.16 alin.(1) modalitatea de adresare inițial cu cerere prealabilă și apoi în instanța de contencios administrativ. Însă, în conformitate cu art.16 alin.(2) acțiunea poate fi înaintată nemijlocit instanței de contencios administrativ în cazurile expres prevăzute de lege și în cazurile în care persoana se consideră vătămată într-un drept al său prin nesoluționarea în termen legal ori prin respingerea cererii prelabile privind recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate.

În același timp, Curtea Supremă de Justiție prin Hotărîrea Plenului nr.10 din 30.10.2009 (pct.43) și Hotărîrea Plenului nr.9 din 22.12.2014 (pct.22) a indicat că termenul de contestare a actelor administrative cu caracter individual privind sancționarea disciplinară a funcționarului public este de 30 zile, fără respectarea procedurii prelabile. Astfel, Curtea Supremă de Justiție prin hotărîrile sale a explicat aplicarea corectă a legii, or potrivit art.17 din Codul de procedură civilă, art.2 lit.d) și art.16 lit.c)

din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.789/1996, pentru aplicarea corectă și uniformă a legislației, Curtea Supremă de Justiție generalizează, din oficiu, practica examinării de către instanțele judecătorești a unor anumite categorii de pricini, adoptă și dă publicității hotărâri explicative privind aplicarea corectă a normelor de drept și soluționarea justă a pricinilor civile.

Autorii proiectului de lege consideră că nici în Legea contenciosului administrativ, nici în Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nu există norme imperative, care ar indica expres că contestarea actelor administrative cu caracter individual privind sancționarea disciplinară a funcționarului public se face nemijlocit în instanța de contencios administrativ în termen de 30 zile, fără respectarea procedurii prealabile. Din aceste considerente au elaborat și înaintat prezentul proiect de lege pentru a interpreta sintagma „în modul stabilit de lege” din art.60 alin.(3) al Legii nr.158 din 04.07.2008 în sensul înțelegerii că contestarea actelor administrative cu caracter individual privind sancționarea disciplinară a funcționarului public, se atacă în instanța de contecios administrativ, doar cu condiția că a fost respectată procedura depunerii și examinării cererii prealabile în modul stabilit de art.14 și art.15 din Legea contenciosului administrativ nr.793/2000.

După cum am afirmat în punctul anterior al raportului de expertiză, acest act normativ de interpretare presupune potențiale pericole asupra securității raporturilor juridice, întrucît poate avea caracter retroactiv.

Reieșind din prevederile art.42 din Legea privind actele legislative nr.780/2001, interpretarea actelor legislative reprezintă un sistem de operațiuni logice prin care se explică sensul exact și complet al dispozițiilor normative. Prin interpretare se oferă soluții juridice de realizare a normei de drept în sensul ei exact.

După cum este cunoscut din teoria dreptului, aplicarea legii comportă dimensiuni spațiale și temporale, care implică producerea efectelor juridice în anumite limite spațiale și intervale de timp. Efectul legii în timp este ghidat de principiul activității legii, potrivit căruia legea se aplică tuturor faptelor în timpul în care se află în vigoare, are eficiență deplină și continuă din momentul intrării în vigoare și pînă la abrogarea ei. Legea nu se aplică faptelor săvîrșite înainte de intrarea ei în vigoare, adică nu are efect retroactiv. Ea dispune numai pentru prezent și viitor și nu are efecte juridice pentru trecut.

Codul civil, în art.6 alin.(1), statuează expres că legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare. La fel, potrivit art.46 alin.(1) din Legea nr.780/2001, actul legislativ produce efecte numai în timpul cît este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv.

Însă, jurisprudența Curții Constituționale și teoria contemporană a dreptului admite ca excepții de la principiul neretroactivității legii normele juridice cu caracter imperativ - legile interpretative, precum și normele juridice în care legiuitorul a stabilit expres că ele se vor aplica retroactiv.

În consecință, în caz că se adoptă acest proiect de lege, hotărârile emise de instanțele de judecată asupra acțiunilor de contestare a actelor administrative cu caracter individual privind sancționarea disciplinară a funcționarului public, depuse în instanță fără procedura cererii prealabile, vor putea fi revizuite și anulate, întrucît, cum am constatat mai sus, legile de interpretare au efect retroactiv. Acest fapt va reprezenta o povară imensă asupra instanțelor de judecată. Astfel, drept rezultat, securitatea raporturilor juridice vor fi puse în pericol.

Dacă, totuși, se dorește parcurgerea procedurii prealabile de către funcționarii publici, oportun ar fi să fie modificate art.14 și art.15 din Legea contenciosului administrativ nr.793/2000. În acest fel, nu va fi nevoie de o interpretare a legii și pe cale de consecință, nu va fi subminată securitatea raporturilor juridice existente, celeritatea examinării cauzelor de contencios administrativ, și nu vor fi teme de revizuire a hotărîrilor instanțelor de contencios administrativ.

11. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ standartelor internaționale. Proiectul/actul normativ nu este conform standardelor internaționale. Ca obiecție generală, notăm inexistența în nota informativă a referințelor la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză, cerință expres prevăzută de art.20 lit.c) și art.23 alin.(2) lit.d) din Legea privind actele legislative nr.780/2001.

Reieșind din nota informativă, nu am identificat referințe la standarde internaționale/comunitare privind domeniul reglementat de prezentul proiect, de care s-a ghidat autorul la elaborarea proiectului de lege.

Din analiza prevederilor acestui proiect de lege conchidem că acesta deviază de la standardele europene, consacrate în jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului. Mai detaliat, a se vedea pct.13 din prezentul Raport.

12. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței Curții Constituționale. Proiectul/actul normativ nu este conform jurisprudenței Curții Constituționale. În jurisprudența sa (Hotărîrea nr.26 din 23.05.2002), Curtea Constituțională în a statuat că principiul neretroactivității legii nu este un principiu cu caracter absolut. Or, art. 22 din Constituție prevede retroactivitatea normelor juridice penale mai favorabile. În afară de aceasta, teoria contemporană a dreptului admite ca excepții de la principiul neretroactivității legii normele juridice cu caracter imperativ - legile interpretative, precum și normele juridice în care legiuitorul a stabilit expres că ele se vor aplica retroactiv.

Reieșind din enunțurile Curții Constituționale, reiterăm pericolele menționate în pct.10 al raportului, ce se referă la revizuirea și anularea hotărîrilor instanțelor de judecată, care anterior adoptării legii de interpretare, au soluționat acțiunile înaintate de funcționarii publici în instanța de contencios administrativ, fără parcurgerea căii prealabile. În consecință, securitatea raporturilor juridice vor fi puse în pericol.

13. Nivelul de corespundere a proiectului/actului normativ jurisprudenței CtEDO. Proiectul/actul normativ nu este conform jurisprudenței CtEDO. Riscul de a supune revizuirilor un șir de hotărîri judecătorești definitive, ca rezultat al eventualei adoptări a prezentei legi de interpretare, încalcă dreptul la judecarea cauzei într-un mod echitabil de către o instanță, așa cum este garantat de articolul 6 § 1 al Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale. În acest sens, jurisprudența Curții Europene conține mai multe hotărîri, prin care s-a constatat că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției.

În calitate de exemplu relevant pentru Republica Moldova notăm cauza AGURDINO S.R.L. c. MOLDOVEI (Cererea nr.7359/06), în care petiționarul a invocat în fața Curții că i-a fost revizuită o hotărîre definitivă în rezultatul adoptării de către Parlamentul Republicii Moldova a unei legi de interpretare, prin care s-a redat o altfel de soluție juridică de realizare a normei de drept, contrare celei stabilite de instanțele de judecată la examinarea cauzei sale. În speța dată, Curtea a adoptat hotărîrea din 27.09.2011, prin care a statuat următoarele:

"24. Dreptul la judecarea cauzei într-un mod echitabil de către o instanță, așa cum este garantat de articolul 6 § 1 al Convenției, trebuie interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, declară preeminența dreptului o parte a moștenirii comune a Statelor Contractante. Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, printre altele, ca atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (a se vedea *Brumărescu v. Romania* [GC], nr. 28342/95, § 61, ECHR 1999 VII, și *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, § 24, 22 martie 2005).

25. Securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata* (a se vedea *Brumărescu*, citată mai sus, § 62), adică principiul caracterului irevocabil al hotărîrilor judecătorești. Acest principiu cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărîri irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Competența instanțelor ierarhic superioare de revizuire trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare. O derogare de la acest principiu este justificată doar atunci cînd este necesară, datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare (a se vedea *Roșca*, citată mai sus, § 25).

27. În ceea ce privește redeschiderea procedurilor din cauza apariției unor circumstanțe noi, Curtea observă că această chestiune a fost examinată în cauza *Popov v. Moldova* (nr. 2) (nr. 19960/04, 6 decembrie 2005), unde ea a constatat violarea articolului 6 § 1 al Convenției ca urmare a folosirii necorespunzătoare a procedurii de revizuire. Curtea a hotărît în acea cauză că redeschiderea procedurilor nu este, în sine, incompatibilă cu Convenția. Totuși, deciziile de a revizui hotărîri judecătorești irevocabile trebuie să fie în conformitate cu criteriile legale relevante, iar folosirea

necorespunzătoare a unei astfel de proceduri poate fi contrară Convenției, pe motiv că rezultatul său - „pierderea” unei hotărâri judecătorești - este același ca și în recursul în anulare. Principiile securității raporturilor juridice și preeminenței dreptului cer Curții să fie vigilentă în acest domeniu (a se vedea Popov (nr. 2), citată mai sus, § 46).

14. Impactul proiectului/actului normativ prin prisma drepturilor omului. Proiectul/actul normativ încalcă drepturile/libertățile. În contextul în care consecințele legii de interpretare pot duce la încălcarea dreptului la judecarea cauzei într-un mod echitabil de către o instanță și a securității raporturilor juridice, notăm impactul negativ al acestui proiect asupra drepturilor și libertăților omului.

15. Impactul gender al proiectului. Proiectul/actul normativ este gender neutru. Proiectul de lege nu reglementează aspectul gender. Nu au fost depistate norme care ar discrimina sau limita drepturile, libertățile și șansele femeilor în raport cu bărbații.

Concluzii

După cum reiese din conținutul acestuia, prevederile din proiect dezvoltă normele constituționale cuprinse în art.53 alin.(1) din Constituție, or, în speță, autorii doresc să explice modalitatea de contestare a actelor administrative cu caracter individual privind sancționarea disciplinară a funcționarului public, care se atacă în instanța de contencios administrativ doar cu condiția că a fost respectată procedura depunerii și examinării cererii prealabile în modul stabilit de art.14 și art.15 din Legea contenciosului administrativ nr.793/2000.

Însă, respectiva lege de interpretare presupune potențiale pericole asupra securității raporturilor juridice, ceea ce face ca conținutul acestei legi să nu fie conform Constituției.

Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr.158 din 04.07.2008 nu prevede modalitatea contestării de către funcționarul public a actului administrativ de sancționare disciplinară, însă conține în art.60 alin.(3) o normă de trimitere "în modul stabilit de lege". În acest sens, Legea contenciosului administrativ nr.793 din 10.02.2000 prevede în art.14 alin.(1), art.15 și art.16 alin.(1) modalitatea de adresare inițial cu cerere prealabilă și apoi în instanța de contencios administrativ, iar în conformitate cu art.16 alin.(2) indică cazurile în care acțiunea poate fi înaintată nemijlocit instanței de contencios administrativ.

Cu scopul de a explica aplicarea corectă a legii, Curtea Supremă de Justiție, prin Hotărârea Plenului nr.10 din 30.10.2009 (pct.43) și Hotărârea Plenului nr.9 din 22.12.2014 (pct.22) a indicat că termenul de contestare a actelor administrative cu caracter individual privind sancționarea disciplinară a funcționarului public este de 30 zile, fără respectarea procedurii prealabile.

Autorii proiectului de lege consideră că nici în Legea contenciosului administrativ, nici în legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nu există norme imperative, care ar indica că explicațiile Curții Supreme de Justiție sînt corecte, ba din contra, sînt eronate. Din aceste considerente au elaborat și înaintat prezentul proiect de lege pentru a explica sensul exact și complet al dispozițiilor normative.

Reieșind din prevederile art.6 alin.(1) din Codul civil și art.46 alin.(1) din Legea nr.780/2001, actul legislativ produce efecte numai în timpul cît este în vigoare și nu poate fi retroactiv. Acest fapt presupune, după cum este cunoscut din teoria dreptului că, legea se aplică tuturor faptelor în timpul în care se află în vigoare și nu se aplică faptelor săvîrșite înainte de intrarea ei în vigoare, ea dispune numai pentru prezent și viitor și nu are efecte juridice pentru trecut.

Însă, principiul neretroactivității legii nu este un principiu cu caracter absolut. Or, art. 22 din Constituție prevede retroactivitatea normelor juridice penale mai favorabile. În jurisprudența sa (Hotărârea nr.26 din 23.05.2002), Curtea Constituțională a statuat că teoria contemporană a dreptului admite ca excepții de la principiul neretroactivității legii normele juridice cu caracter imperativ - legile interpretative, precum și normele juridice în care legiuitorul a stabilit expres că ele se vor aplica retroactiv.

În consecință, în caz că se adoptă acest proiect de lege, hotărârile emise de instanțele de judecată asupra acțiunilor de contestare a actelor administrative cu caracter individual privind sancționarea disciplinară a funcționarului public, depuse în instanță fără procedura cererii prealabile, vor putea fi revizuite și anulate, întrucât, cum am constatat mai sus, legile de interpretare au efect retroactiv. Acest fapt va reprezenta o povară imensă asupra instanțelor de judecată. Astfel, drept rezultat, securitatea raporturilor juridice vor fi puse în pericol.

Din analiza prevederilor acestui proiect de lege conchidem că acesta deviază de la standardele europene, consacrate în jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului. Riscul de a supune revizuirilor un șir de hotărâri judecătorești definitive, ca rezultat al eventualei adoptări a prezentei legi de interpretare, încalcă dreptul la judecarea cauzei într-un mod echitabil de către o instanță, așa cum este garantat de articolul 6 § 1 al Convenției Europene pentru Protecția Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale. În acest sens, jurisprudența Curții Europene conține mai multe hotărâri relevante, inclusiv hotărâri prin care s-a constatat că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției de către Republica Moldova (cauza Agurdino SRL c. Moldovei).

În contextul în care consecințele legii de interpretare pot duce la încălcarea dreptului la judecarea cauzei într-un mod echitabil de către o instanță și a securității raporturilor juridice, notăm impactul negativ al acestui proiect asupra drepturilor și libertăților omului.

Proiectul de lege nu reglementează aspectul gender. În contextul dat, nu au fost depistate norme care ar discrimina sau limita drepturile, libertățile și șansele femeilor în raport cu bărbații.

Trebuie să subliniem lipsa tuturor actelor necesare pentru înaintarea unei inițiative legislative, cum ar fi în cazul nostru: declarația de compatibilitate a proiectului cu legislația UE, avizele ministerelor, raportul Centrului Național Anticorupție, sinteza recomandărilor din partea societății civile, expertizelor, etc. În lipsa acestora, procesul legislativ poate fi afectat.

În concluzie, fără a diminua importanța proiectului de lege, considerăm că soluțiile cuprinse în acesta ar fi oportun de inclus într-un proiect de lege privind modificarea și completarea art.14 și art.15 din Legea contenciosului administrativ nr.793/2000. În acest fel nu va fi nevoie de o interpretare a legii și pe cale de consecință, nu va fi subminată securitatea raporturilor juridice existente, celeritatea examinării cauzelor de contencios administrativ și nu vor fi teme de revizuire a hotărârilor instanțelor de contencios administrativ.